

*Присвячую
дорогим мені людям –
дружині Марії Василівні
й донечкам Мар'яні та Юліані*

ПЕРЕДМОВА

Особистість – центральне поняття багатьох гуманітарних і суспільних наук. І це не дивно, оскільки особистість є перетином усіх ліній соціального життя, у ній сконцентровано водночас великий потенціал соціального і духовного, свідомого, несвідомого, підсвідомого і надсвідомого, інтелекту й можливостей.

Особистість має особливі психічні властивості. Вона пізнає й перетворює світ, займає певне місце серед інших людей у суспільстві, прогнозує майбутнє, спираючись на історичне минуле, удосконалює і змінює себе тощо. Проте не було й ніколи не буде людини-особистості, яка б у всьому була схожою на іншу. І така закономірність розвитку особистості засвідчує її неповторність, своєрідність та унікальність. Наголошуючи на цьому, вважаємо, що кожна людина є індивідумом (у перекладі з латині – “неподільним”). Тому особистість – одне з найбагатозначніших понять у психології.

Розглядаючи особистість, завжди під цим поняттям розуміємо змістовий аспект її психіки. Особистість без її психіки не можна зрозуміти, як дня без ночі. Саме у психіці виражено весь зміст особистості.

Нині психологія особистості формується як самостійна галузь психологічної науки. І це важливо, оскільки проблема особистості є центральною у теоретичній та прикладній психології. Зокрема, дослідження характеристики психічних властивостей і взаємин особистості виокремлюють у загальній психології особистості; індивідуальних особливостей і розходжень між людьми – в диференційованій психології; міжособистісних зв'язків, статусів і ролей особистості в різних спільнотах – у соціальній психології; особистості як суб'єкта суспільної поведінки і конкретних видів діяльності – у всіх галузях прикладної психології.

Лише знання психології особистості дасть змогу докорінно змінити наше українське суспільство, мобілізувати його потенціал на розбудову правової, заможної держави. Для цього необхідно наповнити новим змістом кожен особистість-громадянина, особливо її свідомість і самосвідомість, змінити світовідчуття, світосприймання і світорозуміння.

Сподіваємось, цьому сприятиме пропонований підручник, написаний на новій теоретико-методичній основі. У ньому, зокрема, показано, що рівень свідомості особистості невіддільний від інших рівнів її психіки – несвідомого, підсвідомого і надсвідомого, оскільки психіка функціонує як

одна система. Тому, не вивчивши всіх рівнів психіки, їхньої взаємодії, неможливо зрозуміти природу особистості, її поведінку й діяльність, процес соціалізації, розвитку, устремління, криз, деградації тощо.

Викладення матеріалу підручника проблемне і дослідницьке, у ньому розкрито різні підходи, погляди й позиції вчених щодо психології особистості. Отже, студенти одержують змогу не тільки осмислити їх, а й сформувати широкий психологічний світогляд. Водночас у підручнику автор дотримується власної *енергетичної концепції психіки і психічного* та побудованої на її основі ***психоенергетичної ментально-соціодуховної концепції особистості***.

Її сутність полягає в тому, що особистість виявляється через зміст своєї психіки, яка функціонує на енергетичному рівні як цілісна система, котра охоплює психічне (інформацію та її значущість) минулого (людства, раси, етносу, нації, роду, родини), психічне теперішнього (соціокультурного середовища) і психічне майбутнього (духовного). Названі компоненти психічного, які існують у вигляді психоенергії, утворюють цілісну ментально-соціодуховну особистість.

Тому цей підручник щодо змісту і структури побудовано так, щоб спонукати студентів до оволодіння науковими знаннями про психологію особистості, навичками і вміннями її діагностування та корекції.

Саме такому підходу сприяють структура і логіка вивчення навчальної дисципліни, що передбачають систематичність і послідовність освоєння навчального матеріалу, оптимальність переходу від простих проблем до складніших.